

BARRACUDA

Van Christos Tsiolkas verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos uitgevers

De klap

CHRISTOS TSIOLKAS

BARRACUDA

Vertaald door
Tjadine Steeman en
Onno Voorhoeve

Ambo|Anthos
Amsterdam

De vertalers ontvingen voor deze vertaling een werkbeurs
van het Nederlands Letterenfonds

ISBN 978 90 414 2536 2

© 2013 Christos Tsiolkas

© 2014 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos uitgevers,
Amsterdam en Tjadine Stheeman en Onno Voorhoeve

Oorspronkelijke titel *Barracuda*

Oorspronkelijke uitgever Allen & Unwin, Australië

Omslagontwerp Marry van Baar

Omslagillustratie H  l  ne Desplechin 2010 / Flickr / Getty Images

Foto auteur    Zoe Ali

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers n.v., Antwerpen

Voor Angela Savage

En vertel het me nu eens
met andere woorden,
zegt de opgezette uil
tegen de vlieg
die, al zoemend,
probeert met zijn kop
door de ruit te breken.

The Best Room, or Interpretation of a Poem,
Miroslav Holub

I

ADEM IN

Als het begint te regenen uit die wolken van stijfgeklopt eiwit die te zacht lijken om zo'n zondvloed te kunnen veroorzaken, verstar ik. De zware druppels sissen als ze neerkomen op het droge gras; zo moet een slangenkuil klinken, denk ik. En plotseling stort het van de regen, ook al is de lucht nog blauw en schijnt de zon. De Glasgowse badgasten op het kiezelstrand roepen en schreeuwen, hollen het water uit, schuilen onder de bomen en rennen terug naar hun auto's. Met uitzondering van de gezette jongeman met het getatoeëerde Schotse andreaskruis op zijn bovenarm: gekruiste witte strepen op een blauw vlak; hij staat grijnzend tot aan zijn knieën in het water en verwelkomt de regendruppels met uitgestrekte armen, daagt ze uit.

En net zo plotseling is het weer droog en keren de mensen een voor een terug naar het strand. Twee jonge jongens rennen me voorbij en plonzen in het meer. Een tienermeisje gooit het tijdschrift waaronder ze schuilde weg, pakt een spiegeltje en begint haar wangen en neus te poederen en haar lippen te stiften tot ze zo roze zijn als een suikerspin. Iemand heeft weer muziek opgezet en de woorden *when love takes over* schallen door de vallei. Een bleke, magere jongen met een slecht gebit en een bos vettig zwart haar schiet langs me heen en duikt het water in; golven kristalhelder water spatten over de pootjebadende getatoeëerde jongen heen en die grijpt zijn vriend, pakt hem van achteren vast en duwt hem onder water. Hij gaat lachend op hem zitten. Vanaf de kant roept een vrouw: 'Gavan hem af, Colm, ga van hem af!'

De dikke jongen staat grijnzend op, en de dunne komt hoestend en proestend weer boven.

De meisjes en de vrouwen zijn allemaal in bikini en de jongens en de mannen in shorts met daarboven een hemdje of een blote bast. Ik ben de uitzondering: ik draag een spijkerbroek en een T-shirt, en daaroverheen nog een oud en vergeeld overhemd. Ik vind de zon maar zwak; hij kan niet harder schijnen dan aangenaam, hij kan niet branden, er zit geen kracht in.

‘Dan, ik wil niet meer terug daarheen. Ik kan het niet. Alles is te ver weg.’

De woorden van Clyde malen al de hele dag door mijn kop. *Te ver weg.*

Gisteravond in het restaurant luisterden we een gesprek af van mensen aan een tafeltje naast ons: drie bevriende stellen, uit Schotland, Engeland en Duitsland. Ze waren achter in de vijftig, de mannen allemaal met baard en buik, de Britse vrouwen met nieuwe borsten en de Duitse vrouw met haar grijze haar in een lange, slordige paardenstaart. Ze had opgekeken toen we woorden kregen en ik mijn stem begon te verheffen.

‘En ik kan *hiér* niet wonen.’

‘Waarom niet?’

‘Omdat dit voor mij te ver weg is.’

We keken elkaar boos aan. Een van ons moest toegeven. Een van ons moest winnen. De jonge ober kwam met onze hoofdgerechten en daar vielen we in een stroperige stilte op aan.

De mensen naast ons waren waarschijnlijk studievrienden, hun levendige conversatie en hun luide gelach voelden als een invasie. De saus over mijn biefstuk was vooral zout en vet van de gesmolten boter. Ik zette mijn mes erin en was als eerste klaar. Ik duwde het bord van me af en liep naar de toiletten. Achter me kon ik het gesprek aan de andere tafel volgen. Het gezelschap kwam iedere twee jaar bij elkaar, maar steeds in een andere stad. De Duitse vrouw wilde de volgende keer naar Barcelona, de Schot naar Kopenhagen en de Engelsman naar Londen.

Toen ik terugkwam, voelden we ons allebei ongemakkelijk en deden we gemaakt beleefd tegen elkaar.

‘Ze hebben gestemd en het gaat nu tussen Barcelona en Kopenhagen.’

‘Echt waar? Heeft zelfs de Engelsman Londen weggestemd?’

‘Aye, zelfs hij besefte wat een achterlijk idee dat was.’

We schoten in de lach, de gedeelde humor van twee geliefden, een vredestak. Ik keek naar het andere tafeltje en de Duitse vrouw haalde glimlachend haar schouders op, in gespeelde wanhoop.

‘Barcelona,’ riep ik, ‘ik zou naar Barcelona gaan – lekkerder eten.’

De Engelsman klopte met zijn hand op zijn dikke buik. ‘We hebben al meer dan genoeg lekker eten gehad!’

Toen moesten we allemaal lachen.

Clyde boog zich naar mij toe. ‘Zoiets zouden we niet kunnen doen als we terug naar Australië zouden gaan.’

Ik antwoordde niet. Het was waar en mijn zwijgen bevestigde het.

‘Het is te ver weg, Dan, ik kan niet terug.’

Het was waar. Ik had verloren.

En toen kwamen de woorden, diep uit mijn binnenste. Ik hoefde er geen moeite voor te doen, ze rolden eruit als vloeken. Ik fluisterde ze: ‘En ik kan hiér niet blijven, man.’

Toen we die nacht naast elkaar in bed lagen, zei hij dat hij mijn aanraking niet kon verdragen. Ik schoof gehoorzaam naar de rand van het bed. Maar al snel voelde ik hoe hij mijn kant op schoof, zijn armen om de mijne sloeg en me tegen zich aan trok. De hele nacht hield hij me vast en de hele nacht bleef hij huilen.

Het gezicht, de nek en de schouders van die dikke zijn verbrand. Al die Glasgowse mensen die aan de oevers van Loch Lomond aan het zonnebaden, peddelen, slenteren, zoenen, eten en drinken zijn, hebben roze schouders, roze gezichten, roze nekken en roze armen. Er is hier maar één Indiase familie die op het strandje sandwiches van de Tesco zit te eten, en in het dorp heb ik maar één zwart meisje gezien, samen met haar roodharige vriendje, voor de etalage van de Scots R’Us, of hoe die winkel ook mag heten. En dan heb je mij nog. Zelfs met dit zonnetje van niks ben ik nog bruin geworden. Zal mijn kleur uiteindelijk verdwijnen als ik hier blijf? Zal ik bleek worden en ook roze kleuren in de zon?

Die dikke staat nog steeds alleen maar tot zijn knieën in het water. Zijn vrienden duiken erin, gaan kopje-onder, spatten, spelen en laten zich drijven. Maar ze zwemmen niet. Geen van deze mensen zwemt. Niemand waagt zich verder dan een paar meter van de oever. Maar er is hier niets om bangvoor te zijn, geen haaien, geen kwallen, geen onderstroom, geen ver-

woestende golven die je met een reuzenvuist kunnen neerslaan. In dit water is er helemaal niets om bang voor te zijn. Alleen de kou. Die eeuwige kou.

Ik sta aan de waterkant. De golven zijn krachteloos, ze kabbelen over de kiezels en de stenen. Ze duwen tegen mijn gympen, kussen de zoom van mijn spijkerbroek.

Ik trek mijn schoenen en mijn sokken uit.

Echt water straft je, echt water moet je bevechten, temmen. Echt water kan je doden.

Ik trek mijn overhemd uit, en mijn T-shirt.

Er zijn wel degelijk mannen en vrouwen in dit meer aan hun eind gekomen, bevangen door de kou. Dit meer heeft wel degelijk mensenlevens geëist. Water kan je doden, kan verraderlijk zijn. Water kan je misleiden.

Ik voel iets bewegen in mijn schouder, ik voel dat mijn spieren zich roeren.

Ik doe mijn broekriem los, trek mijn broek uit.

Die dikke kijkt verwonderd naar me, zijn gezicht plooit zich in een grimas. Hij denkt: wie is die mafkees, die viezerik, die daar in zijn onderbroek aan de waterkant staat? Een meisje achter me begint te giechelen.

Ik loop het water in, tot aan mijn bovenbenen, tot aan mijn kruis, tot aan mijn buik. Het is koud koud koud en ik ben bang dat mijn benen het zullen begeven. Ik duik. De adem wordt me benomen.

Spieren die jarenlang niet gebruikt zijn, die op non-actief waren gesteld, juichen nu.

Ik zwem.

Ik kan die lui op de oever niet horen, maar ik weet wat ze roepen. *Wat doe je nou, wat doe je nou, halvegare?*

Ik bevind me in water. Het plooit zich voor mij, gaat voor me opzij. Het verwelkomt me.

Ik zwem.

Hier hoor ik thuis.

De eerste week op school, februari 1994

De eerste raad die Danny van de coach kreeg, had niets met zwemmen te maken: het ging niet over zijn slagen, niet over zijn ademhaling, niet over het verbeteren van zijn duik en zijn keerpunten. Dat kwam allemaal later. Hij zou die eerste raad nooit vergeten.

Het team was net klaar met trainen en Danny stond aan de kant van het bad te rillen. De andere jongens kenden elkaar allemaal; al in de buik van hun moeder waren ze voorbestemd geweest om later vrienden te worden, vanaf het moment dat hun vader ze had ingeschreven voor het Kuttiuscollege. Danny bleef het in zijn hoofd maar herhalen: Kuttius Kuttius Kuttius. Dat was de bijnaam die hij en Demet hadden verzonnen toen hij haar had verteld dat hij naar een andere school moest. ‘Moeten of willen?’ Hij had haar niet durven aankijken toen hij antwoordde: ‘Daar kan ik een betere zwemmer worden.’ ‘Ze zijn er vast allemaal stinkend rijk,’ had ze tegengeworpen. ‘Dat weet je toch, dat alleen rijke stinkerds naar het Kuttius gaan?’ Maar daar liet ze het bij. Ze ging niet met hem in discussie, niet over het zwemmen; ze wist wat zwemmen voor hem betekende.

Danny wierp een blik op de andere jongens. Ze hadden de hele ochtend bijna niets tegen hem gezegd, alleen maar wat gegromd af en toe. Er had met moeite een hoofdknikje afgekund. Zo was het de hele week al gegaan. Hij had het gevoel dat hij onzichtbaar was, maar ook dat hij zich nergens kon verstoppen. Alleen in het water voelde hij zich op zijn gemak. Alleen in het water had hij het gevoel dat hij aan hen kon ontsnappen.

Taylor, de leider van het stel, liep naar de kleedkamer en zei in het voor-

bijgaan duidelijk hoorbaar en verwijfd slissend tegen Danny: ‘Mooie zwembroek heb je aan, Dino, heel hip.’

De anderen lagen in een deuk en draaiden zich om om naar hem te kijken, naar zijn iets te grote, synthetische zwembroek. Ze lachten kakelend, als een groep hyena’s uit een tekenfilm. Ze droegen allemaal glanzende nieuwe Speedo’s, de merknaam in geel op hun kont. Danny’s zwembroek was gekocht bij Forges – zijn moeder ging echt niet een half dagloon uitgeven aan een stukje lycra. En gelijk had ze. Gelijk had ze, maar toch voelde hij zich klote. De jongens grinnikten nog steeds toen ze hem op weg naar de kleedkamer passeerden, achter die opgeblazen lul van een Taylor aan. Scooter, de oudste, de jongen met de bleekste huid en het donkerste haar, liep tegen hem aan. Niet meer dan een duwtje, klein genoeg om onopzettelijk te lijken. ‘Sorry,’ zei Scooter opeens en schoot toen in de lach. En weer lagen ze in een deuk. Hetzelfde stomme, kakelende gelach. Danny wist dat het niet per ongeluk was. Hij bleef onbeweeglijk staan, zijn gezicht in de plooi. Maar vanbinnen stond hij op springen, vanbinnen kookte hij.

‘Hé Scooter, er valt voor jou niets te lachen, vriend. Wat jij vandaag deed sloeg helemaal nergens op, dat was geen zwemmen, maar peddelen.’

Daar hadden ze niet van terug. De coach was de enige die het zich kon veroorloven om ze uit te schelden. Zelfs rector Canning deed alsof hij het niet hoorde als Frank Torma begon te vloeken en te tieren. De school had coach Torma nodig. Hij was een van de beste zwemcoaches van het district en had het Kuttius de afgelopen zeven jaar de ene overwinning na de andere bezorgd. Dat maakte hem machtig. De jongens waren meteen stil en liepen door naar de douches. Danny liep achter hen aan.

‘Kelly, blijf even. Ik moet je spreken.’

De coach hield zijn mond tot de andere jongens in de kleedkamer waren verdwenen. Voor het eerst keek hij Danny aan. ‘Waarom pik je dat?’

‘Wat?’

‘Waarom pik je die shit van hen?’

Je hoorde zijn accent aan de manier waarop hij dat woord uitsprak: sjiet.

Danny haalde zijn schouders op. ‘Weet ik niet.’

‘Geef altijd weerwoord als ze je beledigen, jong. Direct. Zelfs als het misschien niet zo bedoeld was, moet je de regie nemen en van je af bijten. Een belediging is een aanval. Dan moet je een tegenzet doen. Begrijp je dat?’

Danny's mondhoek begon te krullen. Hij dacht dat de coach een grapje maakte; hij klonk als de moeder van Demet of de *giagia* van Sava, alsof een belediging 'het boze oog' was, alsof hij een *nazar boncuğu* moest dragen om het kwaad af te weren. Danny liet zijn onderkaak zakken en hield zijn hoofd een beetje achterover. Zonder het te beseffen had hij zojuist 'de houding' aangenomen; zo deed je dat op zijn vroegere school, zijn echte school, als iemand je de les las: je keek verveeld als een volwassene je vertelde wat je moest doen.

Maar Frank Torma bleef ernstig kijken en Danny besepte dat dit geen grap was.

'Luister goed, sukkel, als er geen wrok, haat of jaloezie in hun woorden schuilt, is het niet erg. Dan is er niets verloren.' De coach klopte op zijn enorme buik, die zo hard en rond was dat het leek of hij een basketbal onder zijn T-shirt had verstopt. Hij wees op iets wat verder dan zijn buik ging, iets wat diep vanbinnen zat, maar Danny had geen idee wat dat kon zijn. 'Vertrouw op je intuïtie, jong, geef ze niet de kans je klein te krijgen. Je moet jezelf beschermen.' Hij wees naar de kleedkamers. 'Ze zijn allemaal jaloers op jou.'

'Dat is gelul.'

Danny was even bang dat de man hem zou slaan: de rechterhand van de coach danste, draaide en bewoog heftig op en neer in de lucht. Maar in plaats daarvan priemde hij met zijn dikke vinger in Danny's borstkas. 'Moet je eens goed luisteren, ze zijn jaloers op jou – natuurlijk zijn ze dat. Jij hebt het in je om de beste van het team te worden. Dat voelen ze.' De vinger van de coach duwde nog harder. 'Ze willen je onderuithalen, en gelijk hebben ze. Jullie zijn geen vrienden, maar concurrenten.'

De priemende vinger deed pijn, maar dat kon Danny niets schelen. Hij was de beste, de beste van het team. Beter dan die flapdrol van een Scooter, die lamlul van een Morello, die verwijfde Fraser, die slappe zak van een Wilkinson en dat verwende rijkeluiskindje van een Taylor. Hij was beter dan al die gasten. Sterker, sneller, beter. De sterkste, de snelste, de beste.

De coach volgde hem de douches in. Danny was opgelucht; met Frank Torma erbij zouden de jongens hem met rust laten. De anderen stonden nog onder de douche en maakten flauwe grappen over zeep en Wilkinson. Dat mietje liet het allemaal maar over zich heen komen en zei niets terug. De coach had gelijk, besepte Danny. Je moest van je af bijten. Ze een stap voor blijven.

Torma zat op de bank terwijl Danny zijn zwembroek uittrok en onder de douche ging staan. Hij draaide de warme kraan open, maar het water was in het begin nog ijskoud. Pas toen er stoom zichtbaar werd, deed hij er koud water bij. Hij zeepte zich helemaal in en boende zich grondig, bijna agressief, alleen maar om warm te worden.

‘Sta je te rukken, Dino?’ Het was Taylor, die afgrijzen veinsde. Die andere debielen moesten weer hinniken.

Danny keek over zijn schouder naar de coach. Die zat op de bank, zei niets en keek Danny aan. *Geef altijd weerwoord.* Nu begreep hij wat hij daarmee bedoelde. *Hou de regie, hou altijd de regie.*

Danny draaide zich om naar de jongens, zijn benen iets uit elkaar, zijn handen langs zijn zij: laat ze maar kijken. Het water dat op zijn rug en schouders kletterde gaf hem kracht. ‘Inderdaad, Taylor,’ zei hij, terwijl hij aan zijn voorhuid trok. ‘Waarom vraag je dat? Wil je soms dat ik in je mond klaarkom?’

Hij zag dat het raak was; Taylor keek direct weg en zocht wanhopig naar een weerwoord. Toen begon Morello te lachen. En Frank Torma zat te grijnzen, met glimmende ogen.

‘Wat zit je nou te lachen?’

Morello was meteen stil na deze woorden van Taylor. Danny draaide hun weer zijn rug toe, maar de grijns op zijn gezicht was zo breed als het zwembad, de school, het universum. Hij was ze allemaal de baas. Hij was de beste. Hij was de sterkste.

Wat doe ik hier?

Het was die maandag Valentijnsdag geweest, zijn eerste dag op het Kut-tius. Zijn moeder had een dag vrij genomen en hem helemaal tot aan de schoolpoort gereden. Ze had ook geregeld dat ze hem na de training in het nieuwe zwembad zou ophalen. ‘Alleen vandaag,’ had ze hem gewaarschuwd. ‘Vanafmorgen neem je de bus en de metro.’

De rit leek wel uren te duren, langs de centrale as van de stad en dan naar het oosten, vast in het drukke verkeer, steeds een stukje dichterbij, steeds meer groen en steeds grotere en verder uit elkaar staande huizen. Hij was de hele weg chagrijnig, drukte zijn gezicht tegen de ruit. Hij wilde niet naar een nieuwe school. *Je wordt daar een betere zwemmer.* Hij wilde niet naar een ander zwembad. *Je wordt daar een betere zwemmer.* Hij wilde geen nieuwe

coach. *Je wordt daar een betere zwemmer.* Zijn moeder stopte voor de poort, en die leek niet bij een school te horen, maar bij zo'n enorm landhuis uit de film, een landhuis met duizend kamers, butlers, dienstmeisjes en spoken. De muren waren opgetrokken uit hardsteen, het smeedwerk van de poort was glimmend zwart en op dat smeedwerk prijkte een plaquette met daarop het met bladgoud bedekte wapen van de school: een klimmende, gekroonde leeuw met zijn voorpoten op een crucifix, en ook nog een brandende fakkel en een spreuk in het Latijn. De toegangsweg slingerde zich naar een groot gebouw van grijze steen met twee zijvleugels en een enorme koepel. Danny vond het eerder een tempel dan een schoolgebouw. Achter het gebouw lag een eindeloos groot terrein, zonder zichtbaar hek en met een uitzicht dat niet verstoord werd door winkels, opslagruimtes of huizen.

En dan waren er nog de jongens. Jongens die achter elkaar aan liepen, jongens die samen liepen, jongens in drie-, vier- of vijftallen, in het schooluniform dat Danny die ochtend had aangetrokken en dat zo beroerd zat: een jasje met lavendelblauwe en gele strepen en een antracietkleurige dikke lange broek, en dan nog die streepjesdas die hij niet kon knopen en die zijn vader de avond tevoren voor hem had proberen te strikken, wat hem niet gelukt was, zijn vader die maar was blijven knopen en weer losmaken, knopen en losmaken tot hij de school vervloekte die zijn zoon had toegelaten, de beurs vervloekte die dat mogelijk had gemaakt, zijn vrouw vervloekte die het initiatief genomen had, de das vervloekte, die godvergeten kutdas, en Danny maar denken: hij vervloekt mij, hij vervloekt mijn zwemmen. De dasknoop drukte nu op zijn adamsappel, als een mes op zijn keel. Dat hagelwitte overhemd dat hij van zijn moeder moest dragen had nog meer scheldkanonnades van zijn vader uitgelokt. 'Waarom nieuwe overhemden, wat was er mis met zijn oude, wat gaat al dat gezeik ons verdomme kosten?' 'Niets!' had zijn moeder tegengeworpen, op luide, dreigende toon, en Danny had gezien hoe zijn vader daar gevoelig voor was. 'Het kost ons niets, want die jongen krijgt een beurs.' Daarop had zijn vader met beduidend minder bravoure gezegd: 'Ik begrijp nog steeds niet waarom alles dan opeens nieuw moet zijn. Waarom kan hij niet gewoon zijn oude schoolkleren aan?'

Danny's moeder had nog iets gemompeld en het onderwerp afgesloten. Ze had gehoopt dat Danny het niet had gehoord, maar dat had hij wel.

‘Ik wil niet dat hij zich opgelaten voelt. Hij moet niet het idee krijgen dat hij daar niet thuishoort.’

Het bladgoud van de kroon van de leeuw, het crucifix en de fakkel. Het Kuttiuscollege. Mijn eerste dag op het Kuttius, dacht Danny.

Zijn moeder duwde hem de auto uit en hij probeerde zich te verbergen in de plooiën van zijn jasje, dat als een loden last om zijn schouders hing. De dikke stof van zijn broek schuurde tegen de binnenkant van zijn bovenbenen en zijn knieholtes. Hij was bang dat hij naar chloor stonk en zich als een mongool voortbewoog. Hij liep langzaam de toegangsweg op, die te lang en te breed leek, veel te voornaam voor een school, al dat hardsteen en grind, al die standbeelden en granieten trappen, die gebouwen die roken naar vervlogen tijden, helemaal niet zoals een school moest zijn, geen noodlokalen, geen betonplaten, eerder een kathedraal, een kathedraal voor een paus. Danny liep één twee drie vier vijf zes zeven treden op en volgde de stroom jongens door een poort naar een ontvangsthall zo groot als een huis, maar dan hoger, met aan weerszijden boven hem uittorende glas-in-loodramen en crèmekleurige muren met portretten van oude mannen met snorren en kale koppen die op hem neerkeken.

Jongens drongen zich langs hem heen, voorlangs en achterlangs. Ze hadden de gaafste huid, de best geknipte haren en de witste en regelmatigste gebitten die hij ooit had gezien. Hij voelde zich vies en lelijk en was zich maar al te bewust van de pukkels op zijn voorhoofd en zijn kin, van de afstotelijke rode striem van pukkels in zijn hals. De jongens schreeuwden allemaal naar elkaar, kenden elkaar allemaal maar niemand kende hem, en hij werd door nog een poort van graniet en hardsteen geduwd, gestoten en getrokken, en nu liep hij over een keurig keienpad dat zich door een onberispelijk geschoren gazon slingerde, volmaakt vlak en volmaakt groen, zonder ook maar één verdroogd grassprietje. Een tuinman was aan het werk in een border met goud- en lavendelkleurige bloemen. De jongens liepen snel voorbij en negeerden hem volkomen, maar Danny hield in en glimlachte naar die man met zijn gerimpelde gezicht en ingevallen wangen. De man glimlachte niet terug; hij keek omlaag naar de bloemen en ging door met wieden. Opeens beseftte Danny dat de bloemen de kleuren van het schooluniform hadden en dat zelfs de bloemen hier geordend waren. En het wás ook prachtig en overweldigend, want hij had nooit eerder gebouwen met torentjes gezien en zich nog nooit gerealiseerd dat zulke